

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 174-1908)

Originalt emne

Begravelsesvæsen

Begravelsesvæsen/Kirkegaarde

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 9. juli 1908](#)
- 2) [Byrådsmødet den 17. september 1908](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 9. juli 1908 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 174-1908)

Indstilling fra Kirkegaardsbestyrelsen om Udvidelse af Kapellet paa Nordre Kirkegaard.

Formanden meddelte, at Kirkegaardsbestyrelsen, efter at Spørgsmaalet om en Udvidelse, af Kapellet paa Nordre Kirkegaard var behandlet i Byraadet den 26. Marts, i Henhold til de i Raadet faldne Udtalelser havde undersøgt, hvorvidt Sct. Johannes Kirke kunde benyttes til Begravelser, og hvorvidt der var Grund til en saa stor Udvidelse af Kapellet som først foreslaaet. Ved Henvendelse til Stiftsøvrigheden havde man opnaaet dennes Samtykke til at benytte Kirken, imod at der ydedes Kirken et Vederlag af 300 Kr. aarlig for Opvarmning, at Vejen Øst for Kirken fuldførtes, at der opførtes et Lighus paa Kirkegaarden lige overfor Kirken, at Forretningerne som Kirkebetjent altid udførtes af Kirkebetjenten ved Sct. Johannes Kirke, at der ydedes et Vederlag paa 200 Kr. aarlig for forøget Rengøring, at der etableredes Telefonforbindelse mellem Begravelseskontoret, Sognepræsten og Alterdegnen, og at der fastsattes en Takst for Klokkeringning. Det sidste Vilkaar var

nærmest indsat, fordi man var bange for, at Klokkeeringningen vel meget skulde forstyrre Undervisningen i Skolen i Finsensgade. Kirkegaardsbestyrelsen mente ikke at kunne tilraade Byraadet at indgaa paa disse Vilkaar, særlig da Vejanlæget og Lighuset vilde koste en Del, og ansaa det derfor for bedst at forlade Tanken om at benytte Kirken ved Begravelser. Dertil kom, at Provstesyndet, uagtet det var bekendt med Tanken om at benytte Kirken, ved et Syn, der blev foretaget den 23. Juni, fastholdt sit Forlangende om Kapellets Udvidelse, og dette Forlangende var tiltraadt af de samlede Menighedsraad. Kirkegaardsbestyrelsen maatte efter dette fastholde sit oprindelige Forslag om Kapellets Udvidelse. Ved Sagens Behandling i Mødet den 26. Marts var der fremsat Ønske om endnu et Kapel til Brug ved mindre Begravelser. Til denne Tanke havde Menighedsraadene ogsaa sluttet sig, og det kunde jo ikke nægtes, at de nuværende Forhold, ved hvilke de forskellige Sogne ofte korn i Vejen for hinanden, var ret uheldige. Kirkegaardsbestyrelsen skulde derfor endvidere foreslaa, at der opførtes et mindre Kapel paa den ny Del af Nordre Kirkegaard med en Bekostning paa ca. 7500 Kr. Hele Udgiften vilde derefter blive om ved 25000 Kr., som antagelig kunde tages af Laan. Kirkegaardsbestyrelsen ansaa det for meget uheldigt at gaa Vinteren i Møde under de nuværende Forhold og skulde derfor udbede sig Bemyndigelse til at paabegynde Arbejdet, uden at dette blev udbudt ved Licitation.

Jul. Andersen anbefalede Indstillingen og mente, det maatte staa klart for alle, at en Forandring af Forholdene var paatrængende nødvendig. Alene det, at der paa en enkelt Vinterdag skulde foretages 13-14 Begravelser fra ét Kapel, var et saa vigtigt Argument, at alle maatte bøje sig derfor. Tanken om at benytte Sct. Johannes kirken syntes ret bestikkende, men ved nærmere Overvejelse var dens Realisation dog næppe heldig, idet den hyppige Klokkeeringning vilde være til Gene for den nærliggende Skole. Dertil kom, at Kirken nu engang var indrettet til Kirke og ikke til Kapel, og de Forhold, der kunde fremkaldes ved at hensætte delvis opløste Lig i ret utætte Kister i en Kirke, kunde blive i højeste Grad uappetitlige. Endelig maatte det erindres, at Transporten af Ligene vilde blive betydeligt dyrere end nu, enten den saa skulde afholdes af Familien eller af Kirkegaarden. En Forandring og Udvidelse af Kapellet var derfor nødvendig, ogsaa af Hensyn til Opvarmningsforholdene, da det nuværende Varmeapparat, som forøvrigt var blevet kasseret en Gang, næppe kunde gøre Tjeneste endnu en Vinter. Bestyrelsen havde vedtaget, at den Jord, som var benyttet i mindst 20 Aar, skulde benyttes igen, ligesom den ogsaa agtede at tillade Lagbegravelse i Familiegravsteder, og den Nordre Kirkegaard

vilde altsaa blive benyttet endnu i mange Aar. Derfor kunde Tanken om Kapellets Udvidelse ikke skubbes bort med Henvisning til, at Begravelserne paa Nordre Kirkegaard snart maatte holde op.

Samuelson kunde ikke se anden Udvej end at følge Indstillingen, men syntes dog, det var uforholdsmæssig store Fordringer, der var stillet af Stiftsøvrigheden for Kirkens Benyttelse. Hvad Vej forbedringen kunde have med denne Sag at gøre, var ikke let at forstaa, men det var givet, at det med saadanne Vilkaar ikke kunde lade sig gøre at benytte Kirken. I denne Forbindelse ønskede han at spørge, om man snart kunde vente at høre noget angaaende den ny Kirkegaard paa Marselisborg Mark.

Jul. Andersen var paa det rene med, at der i disse dyre Tider var nogen Mulighed for, at den sydlige Kirkegaards Fuldførelse kunde blive forhalet et Aar eller to.

Jakob Jensen troede ikke, den ny Kirkegaard kom de første 3 Aar. Der maatte følgelig foretages en Udvidelse af Kapellet paa Nordre Kirkegaard, saa Forholdene kunde blive taalelige. Han kunde derfor tiltræde Kirkegaardsbestyrelsens Forslag, men vilde dog fraraade, at Arbejdet blev bortgivet uden Licitation.

Samuelson mindede om, at det var 7 Aar siden, Kravet om en Kirkegaard mod Syd var blevet rejst, saa Beboerne paa Frederiksbjerg vilde næppe endnu i 3 Aar taalmodigt finde sig i, at denne Kirkegaards Anlæg blev udsat. Der kunde sikkert heller intet være i Vejen for at tage fat paa Anlægget, fordi Udstillingen maaske beredte nogle Vanskeligheder.

Formanden kunde ikke tænke sig, at Pengeforholdene skulde spille nogen Rolle med Hensyn til den ny Kirkegaards Anlæg. Byraadet havde ved forskellige Beslutninger bevirket, at Kirkegaardsbestyrelsen var kommet til at staa paa bar Bund, og dertil var kommet, at Anlægsgartneren var blevet syg. Det var altsaa ikke Bestyrelsen, som havde forhalet Sagen, og forhaabentlig kunde man begynde paa Arbejdet førstkommande Foraar. Da det var en Ombygning, der skulde foretages, og da der var særlige Grunde til snarest at faa begyndt, blandt andet Varmeapparatets Skrøbelighed, maatte han vedblivende ønske Arbejdet bortgivet uden Licitation.

Vestesen maatte, i Anledning af at det flere Gange var blevet bemærket, at de af Stiftsøvrigheden stille Vilkaar var vel stramme, dog bemærke, at Vejanlægget var et af de Arbejder, der alligevel senere maatte gøres. Med Hensyn til Kirkegaarden mod Syd gad han gerne vide, om der nu virkelig var saa stort Krav paa denne blandt Befolkningen som

for 7-8 Aar siden. Samfærdselsmidlerne var i alt Fald nu saaledes, at det var lettere at komme til Nordre Kirkegaard end til den projekterede Kirkegaard mod Syd, hvortil der ingen Sporvej fandtes. Han kunde ikke se nogen Grund til at bebrejde Bestyrelsen, at Kirkegaarden ikke var længere fremme, da Arealet ikke havde været disponibelt paa Grund af Forhandlingerne med Statsbanerne, og han skulde ikke være ked af det, om Kirkegaarden kom til at ligge et helt andet Sted.

Formanden syntes ikke, man skulde fravige den engang tagne Beslutning om den sydlige Kirkegaards Beliggenhed. Forøvrigt var det jo ved den stedfundne Undersøgelse ikke lykkedes at finde nogen anden Plads.

Jul. Andersen tvivlede om, at Kravet om den sydlige Kirkegaard var synderlig stærkt. Afstandene til den nordre Kirkegaard var i alt Fald smaa i Sammenligning med de Afstande, Beboerne i Storbyerne havde til Kirkegaardene. Udstillingen vilde maaske ikke være en Hindring for den sydlige Kirkegaards Anlæg, men det vilde dog ogsaa være rart at have noget at arbejde paa efter Udstillingen. Med Hensyn til Pengespørgsmaalet havde han kun udtalt, at de dyre Penge muligvis noget kunde forhale Sagen, for han vilde ikke gerne være med til at lade Byen bære et Rentetab paa om ved 6000 Kr., naar det kunde undgaas.

Samuelson fandt vedblivende Stiftsøvrighedens Fordringer stramme og haabede, at der i Løbet af det første Aar blev begyndt paa den ny Kirkegaard. Naar de Herrer Vestesen og Jul. Andersen ikke troede, at der blandt Beboerne paa Frederiksbjerg var stærkt Krav om at faa Kirkegaarden, vilde han ønske, at de Herrer havde faaet Indbydelse til at overvære de Borgermøder, Beboerne havde holdt om denne Sag.

Magnus Nielsen gjorde gældende, at Formandens Løfte om at faa begyndt paa den sydlige Kirkegaard til Foraaret maatte staa for Formandens egen Regning. Anlægget vilde sandsynligvis nok trække længere ud, da hele Planen var blevet kuldkastet af Jernbaneanlægget, og da der var forskellige vanskelige Forhold til Stede. Han maatte bestemt hævde, at der absolut ingen Trang var til den sydlige Kirkegaard, selv om denne nok kunde siges at frembyde en Behagelighed for Beboerne. Skønt han som Haandværker ellers altid holdt paa Licitation, troede han dog nok, at det i dette Tilfælde kunde forsvares at lade Arbejdet med Kapellets Udvidelse udbyde til bestemte Haandværkere i Stedet for ved offentlig Licitation. Arbejdet var nemlig blevet forhalet saa længe, at det snarest maatte fremmes, og Arkitekten havde erklæret, at Tegningernes og Konditionernes

Mangfoldiggørelse, hvis Arbejdet skulde udbydes ved offentlig Licitation, vilde medføre, at man ikke kom i Gang før om en seks Ugers Tid, og saa vilde den bedste Tid af Sommeren være gaaet. Desuden kunde Kapellets Ombygning vanskelig udbydes og maatte altsaa holdes udenfor Licitationen.

Jakob Jensen hævdede, at hvis Befolkningen blot kunde blive enig om en hensigtsmæssig Ordning af Banegaardsforholdene, vilde Baneanlægene ikke komme til at genere Anlægget af den sydlige Kirkegaard. Med Hensyn til Licitationen maatte han bemærke, at Tegninger og Konditioner alligevel maatte mangfoldiggøres, selv om Arbejdet kun blev udbudt til en lille Kreds af Haandværkere. Desuden skulde man nødig have saadanne Forhold om igen som ved Raadhusets Ombygning, hvor det ene Arbejde efter det andet gled over til samme Firma uden Konkurrence. Raadhusets Ombygning var med Hensyn til Arbejdets Sendrægtighed lige ved at blive en Skandale. Han vilde henstille til Kirkegaardsbestyrelsen at lade Arkitekten forstaa, at kunde han ikke faa Arbejdet færdig inden den fastsatte Tid, maatte man se sig om efter en anden Arkitekt.

Indstillingen vedtoges, dog saaledes at Arbejderne vil være at udbyde ved Licitation.

Uddrag fra byrådsmødet den 17. september 1908 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 174-1908)

Indstilling fra Kirkegaardsbestyrelsen angaaende Licitationstilbud paa Arbejdet ved Udvidelsen af Kapellet paa nordre Kirkegaard.

Formanden anbefalede Indstillingen, der gik ud paa for Tømrerarbejdet og Blikkenslagerarbejdet at antage de laveste Tilbud og for Murerarbejdets Vedkommende det næstlaveste, idet Arkitekten ikke kunde tænke sig, at den lavestbydende, Murermester Skaade, kunde udføre Arbejdet for det tilbudte Beløb uden at lide Tab.

Jakob Jensen fandt det meget pænt at fritage den lavestbydende for at tage Penge, men maatte spørge, om Udvalget havde forespurgt Hr. Skaade, om han kunde paatage sig Arbejdet, for i saa Tilfælde burde hans Bud antages.

Jul. Andersen oplyste, at Arkitekten ikke kunde tilraade at betro Hr. Skaade Arbejdet, og at Arkitekten, hvis Hr. Skaade fik Arbejdet, forlangte en Konduktør til at føre det daglige Tilsyn.

Jakob Jensen henstillede, at det laveste Tilbud blev antaget. Arkitekten maatte sørge for, at der blev leveret godt Arbejde.

Vestesen oplyste, at Belysningsdirektøren var meget ked af Hr. Skaade, som havde Arbejde ved Rensehuset paa Gasværket.

Jul. Andersen syntes, de foreliggende Oplysninger var tilstrækkelige til ikke at antage Hr. Skaade.

Jakob Jensen turde efter de givne Oplysninger ikke vedblivende holde paa, at det laveste Tilbud skulde antages.

Indstillingen vedtoges, saaledes at Tømrerarbejdet overdroges til Tømrermester L. C. Bach for 2210 Kr., Blikkenslagerarbejdet til Blikkenslager N. J. Secher for 1080 Kr. og Murerarbejdet til Murermester C. P. Rasmussen for 6925 Kr.

Til at møde for Taksationskommissionen ved Taksationsforretningen den 18. ds. vedrørende Statsbanernes Arealerhvervelse i Mølleengen valgtes Formanden, Filtenborg, Jakob Jensen, Mikael Johansen og Rahr.

